

MONATA GAZETO DE E-HANDIKAPULOJ

INFORMILO 6

Junio 2015

Kol.362/31

XX

Enhavo: Konto Espero, Parolu kaj lernu, Origino de E-vortoj,
31-a PSI, Jan Kozousek, Grésillon, Šumperk

XX

Konto ESPERO de UEA disponeblas por helpo al Nepalo

Nome de la membroj de UEA tra la mondo, la Estraro de UEA esprimas kondolencojn kaj solidarecon al la nepalaj esperantistoj, kies landon fine de aprilo trafis granda tertremo.

Diverslande, esperantistoj jam anoncis sian deziron konkrete helpi homojn trafitajn de la katastrofo. Oni povas tiucele donaci al sialanda help-fonduso aŭ aliaj organizaĵoj por helpi nepalajn esperantistojn, ne tiom en ĉi tiu komenca periodo, sed en la restarigo de personaj kaj movadaj vivoj en pli longa daŭro.

Kiu volas donaci monon tiucele, bonvolu utiligi la donac-paĝon en la retejo de UEA, <http://uea.org/alighoj/donacoj>, por fari kontribuon al la Konto Espero. En la sekcio por "notoj, komentoj" ĉe la fino, bonvolu indiki "por Nepalo".

UEA utiligos la kolektitan monon laŭ proponoj de la nepalaj esperantistoj, kolektitaj kaj pritaksitaj de kunordiga teamo. Pri la rezultoj oni informos la donacintojn. Videoj de Razen Manandhar pri la tertremo:

<http://razeno.blogspot.fr/2015/05/videoj-pri-la-tertremo-de-nepalo.html>

Plena listo de la diversaj manieroj sendi monon al UEA troviĝas en Jarlibro 2014, p.37-38, kaj en <http://www.uea.org/alighoj/pagmanieroj>.

Osmo Buller

Parolu kaj lernu moderne ankaŭ Esperanton

E@I kunlaboras lastatempe pri diversaj edukaj projektoj – unu el ili estas ĵus lanĉita: — Speak and learn (Parolu kaj lernu) – aplikaĵo por plurfunkciaj telefonoj kaj tabul-komputiloj. En la lerniga aplikaĵo vi trovos 20 lingvojn, inkluzive Esperanton! La ĉefa ideo de la aplikaĵo estas kolekto de ĉ. 380 gravaj parolturnoj, frazoj, esprimoj, utilaj ĉefe por Erasmus-studentoj. Kompreneble, uzi ĝin povas iu ajn por iu ajn celo. Legu pli ĉe la paĝo: <http://edukado.net/novajhoj?id=543> [EDU]-Novajaĵoj:UEA

Origino de Esperantaj vortoj

En la historio de la homaro estis multaj geniuloj. Unu el ili estis Zamenhof. Vere la kreado de internacia lingvo – lingvo, kiu taŭgas por la komunikado inter la homoj samkiel naturaj lingvoj – estis genia faro.

La fakto, ke li parolis plurajn lingvojn, ne estas tiom genia, ĉar sufiĉe multaj homoj scipovis kaj scipovas plurajn lingvojn, eĉ pli ol Zamenhof. Sed la kono de diversaj lingvoj ebligis al li ekpensi unu gravan karakterizaĵon de Esperanto: la integron de vortoj de pluraj lingvoj en la E-vorttrezoron. Evidente ne eblis – kaj ne eblus – uzi vortojn el ĉiuj lingvoj de la mondo. Kiel eŭropano Zamenhof elektis kelkajn eŭropajn lingvojn. Oni diras, ke inter 65 kaj 80 procentoj de la Esperanta leksiko estas latin-devenaj. Tio ne signifas, ke tiom da vortoj originas rekte el la latina.

Unue multaj devenas de latinidaj lingvoj (precipe la franca); due ekzistas la tiel nomitaj internaciismoj (vidu "internacia vorto" en la Esperanta Vikipedio), tio estas vortoj ĝenerale latin- aŭ grekdevenaj, kiuj estis disvastigataj - ofte tra la angla aŭ la franca – en la plejmulton de la grandaj lingvoj de la mondo. Temas aparte pri sciencaj kaj teknikaj terminoj, sed ne nur.

La internaciismoj iomete faciligas la lernadon de fremdaj lingvoj, almenaŭ de la leksiko. En la kazo de Esperanto, kies gramatiko estas tiom simpla, la facileco de la lernado de la vorttrezoro estas plia grava faktoro.

Rilate la vortojn, kiuj ne estas internaciismoj, sed klare originas el iu eŭropa lingvo, la esperantistoj scipovantaj tiun lingvon evidente havas avantaĝojn.

Kiam mi komencis mem lerni Esperanton, mi ĉiam surpriziĝis kaj ĝojis, kiam mi malkovris vortojn klare originajn el la germana, angla aŭ franca.

Ekzistas granda “Etimologia Vortaro de Esperanto” kaj “Konciza Etimologia Vortaro” (kiujn mi bedaŭrinde ne posedas), en kiuj oni povas ekscii la devenon de la E-vortoj. Por tiuj aŭskultantoj, kiuj ankaŭ ne posedas ilin kaj kiuj ne scipovas la tri menciitajn lingvojn, mi prezentas kelkajn el tiuj vortoj.

Evidente ekzistas multegaj aliaj, kaj ofte ekzistas similaj vortoj en aliaj latinidaj aŭ ĝermanaj lingvoj. Cetere, kvankam la unuaj lingvoj, kiujn Zamenhof parolis, estis la pola, la rusa kaj la jida, li elektis multe malpli da vortoj el tiuj lingvoj por la Esperanta vorttrezoro ol el la latinidaj kaj ĝermanaj.

El la angla originas ekzemple:

boat → boato; chief → ĉefo; help → helpi; just → ĵus; pale → pala; she → ŝi; shell → ŝelo; ship → ŝipo; stone → ŝtono; sun → suno; train → trajno; yes → jes.

El la franca ekzemple:

acheter → aĉeti; coucher → kuŝi; fromage → fromaĝo; langue → lango; larme → larmo; manger → manĝi; mâcher → maĉi; même → mem; plage → plaĝo; presque → preskaŭ; reprocher → riproĉi; toilette → tualetto; toucher → tuŝi; voyage → vojaĝo

El la germana ekzemple:

bedauern → bedaŭri; Brett → breto; Fest - festo; Flug → flugo; früh → frue; halten → halti; Hund → hundo; Land → lando; lecken → leki; pflücken → pluki; satt → sata; scheinen → ŝajni; schrumpfen → ŝrumpi; sorgen → zorgi; sparen → ŝpari; stehlen → ŝteli; Stufe → ŝtupo; Wunde → vundo; wecken → vekti.

Herbert A. Welker el Brazilo

La 31-a PSI en WINTERBERG

La Pasko-semajno okazis de la 3-a ĝis la 10-a de aprilo 2015 en la mezmontara “Sauerland”-regiono en la pitoreska urbeto Winterberg de Germanio, kiu enhavas ĉirkaŭ 13 000 loĝantojn. En la malnova centro videblas kelkaj domoj en trabfaka stilo. Okulfrapis la domoj komplete kovritaj per ardezaj tabuloj diversmaniere kombinitaj.

La regiono estas ŝatata pro vintraj sportoj, kion ni povis sperti. Estis ankoraŭ sufiĉe da neĝo por profiti ĝin por diversaj ludoj kaj kreado de blanka leporo.

La aranĝon partoprenis 130 esperantistoj el deko da landoj, inter ili multaj familioj kun infanoj de ĉiuj aĝoj. Ili tre ĝuis la renkontiĝon. La plej juna estis nur kelkmonata. La etuloj ĝuis ludadon, spektis

Mazi-filmon, aŭskultis piĝamajn rakontojn kaj kreis diversajn artaĵojn. La pli grandaj kolorigis T-ĉemizojn kaj ludis tablotenison.

La libroservo ofertis ampleksan elekton de diversaj libroj kaj aliajn esperantaĵojn. Eblis profiti saŭnon kaj lui biciklojn. La trinkejo ofertis diversspecajn bierojn, vinojn, aliajn trinkaĵojn kaj dolĉaĵojn.

Okazis kelkaj E-kursoj, gimnastikadoj, sportoj kaj interesaj prelegoj, inter kiuj menciindas kulturo de daŭripovo, unikodo, origamio,

poŝtranĉilo. La prelegoj pri "Evoluiga projekto en Etiopio", raportoj pri Himalajo kaj Hindio estis akompanataj per interesaj bildoj. La partoprenantoj interesiĝis pri enkonduko al la japana lingvo, historia vivmaniero en Litovio, okazaĵoj en la nuna Ukrainio kaj ukrainaj kantoj. Estis donitaj klarigoj pri la memmasaĝo, "Yumeiho" kaj kolor-terapioj. Ni akiris informojn pri la Reta Vortaro.

Estis interesa la kurso pri karateo kaj eblis ĉeesti ĉiutagan fizikan ekzercadon Ĉigongo kaj praktiki "Zumbon". Junuloj havis propran programon, kiu konsistis el kaosludo, turniroj kaj ĉefe el filmoprezentadoj en du ĝis kvar dimensioj. Ne mankis paska ovoserĉado kaj vespera fajro, kion ĝuis ĉefe la infanoj. Venis ankaŭ ĵurnalistoj por intervjui kelkajn partoprenantojn kaj poste aperis artikoloj en lokaj ĵurnaloj.

La kutimaj posttagmezaj ekskursoj direktis nin al urbo-rigardado, al Parko de eŭropaj bizonoj, ercminejo de Ramsbeck, al amuzparko "Fort Fun". Interesa estis ekskurso al la proksima urbeto Eversberg, kie ni vizitis valoran endoman muzeon. Krome ni vizitis la urbetojn Oberkirch, Hallenberg kaj Medebach. Multaj profitis la belan sunan veteron por arbaraj piedpromenadoj kaj kelkaj biciklantoj malkovris vastan ĉirkaŭaĵon.

La vesperoj estis animitaj per diversaj ludoj. Ni ĝuis bingon, pupteatran prezentadon, familian duelon inspiritan laŭ televida ludelsendo. Tre aprezata estis vespera koncerto de klasika ĵazo prezentata de Frank Selten kaj liaj amikoj. La internacia vespero konsistis el kontribuoj de la partoprenantoj. Ni aŭskultis kantadon de la plej malgrandaj infanoj, anekdotojn, kantojn en la ukraina kaj Esperanto, gitar-, violon- kaj harpo-ludadon. Ĉe la fino oni dankis al ĉiuj kunhelplintoj kaj kontribuintoj al la sukcesa programo.

La venontjara Paska semajno okazos en Bad Hersfeld de la 25-a de marto ĝis la 1-a de aprilo 2016.

Liba Gabalda

Jan Kozousek, aŭstria junulo

La dekkvinjara esperantisto Jan lernis Esperanton aŭtodidakte laŭ la projekto "Lernu net" kaj de ĝi li estis fascinita. Li lernis ĉiutage, poste li plibonigis sian lingvoscion per la tuttage elsendata programo de retradio Muzai-ko. Per sia entuziasmo li mirigas ne nur siajn instruistojn, sed ankaŭ samklasanojn kaj gepatrojn. Ili ĉiuj subtenas lin.

Jan klarigis al ĉiuj, ke Esperanto estas facile ellernebla lingvo, kiun oni eblas utiligi por interkompreniĝo.

Li loĝas kune kun siaj gepatroj en la Suprastiria urbo Leoben. Tie li estas konsiderata kiel unu el la esperoplenaj esperantistaj aktivuloj en Aŭstrio. Jan nur bedaŭras, ke li persone ne povas praktiki la lingvon en la urbo Leoben, kie esperantistoj ne vivas krom li.

La junulo esperas, ke lia estonta profesio povus rilati Esperanton. Li kredas, ke li ne estas sentalenta pri lingvoj, ĉar li volus lerni ankaŭ la nederlandan, hebrean kaj afrikajn lingvojn, pro tio li tre uzadas interreton kaj vizitadas diversajn renkontiĝojn ĉu en Aŭstrio ĉu eksterlande, kien volonte akompanas lin liaj gepatroj.

Li studas Esperanton ĉiutage kvaronhoron kaj pli multe dum semajnfinoj. Por pliperfektigi sin en la lingvo, por interparoli kun esperantistoj de diversaj landoj, li aliĝis al la centa tutmonda UK de UEA en la franca urbo Lille. Nia redakcio gratulas al la junulo Jan kaj deziras al li, ke la entuziasmo por Esperanto ne forlasu lin.

Jana Křížková kun redakcio AEH

Trista anonco:

Nur nun ni ricevis mesaĝon, ke la 14-an de marto 2015 mortis multjara membrino de AEH kaj kara amikino **Jarmila Matějková** el Plzeň (ŝi naskiĝis la 17-an de junio 1920). Honoron al ŝia memoro.

red.

Invito al Grésillon

Grésillon vin atendas ĉi-somere en julio kaj aŭgusto. Vidu ĝian agendon/ kalendaron aŭ ĝian hejmpaĝon.

Nia programo:

1) 2015-julio-06/13 : Ferioj - Familioj - Interŝanĝoj reciprokaj de scioj, por familioj kun infanoj, spirito RERS kaj SEL, variaj aktivaĵoj kaj Esperanto-kurso;

2) 2015-julio-20/25 : Kasteloj de Loaro - Turisma semajno - oficiala antaŭkongreso de la 100-a UK en Lillo;

3) 2015-aŭgusto-01/08 : Lingvoj kaj kulturoj de l' mondo - postkongreso de la 100-a UK en Lillo;

4) 2015-aŭgusto-08/16 : Festa Semajno por infanoj kaj familioj - postkongreso de la 44-a IJK ĉe Lillo;

Aliĝu rapide, la favoraj prezoj ankoraŭ validas kelkan tempon.

retpoŝto: kastelo@gresillon.org , telefono: +33-2.41.89.10.34 (répondeur)

Maison Culturelle de l'Espéranto, Château de Grésillon

St. Martin d'Arcé , 49150 BAUGÉ-EN-ANJOU, France

La E-renkontiĝo en Ŝ u m p e r k

La 16-an de majo alveturis antaŭ la urban stacidomon de la urbo Ŝumperk proksimume 30 esperantistoj kaj post la bonvenigo fare de lokaj klubanoj gvidis nin ilia prezidanto Kvído Janík al la proksima vilaĝo Vikýřovice. Tie staras nova konstruaĵo "Muzeo de ŝoseoj". Ni cerbumis, kiajn produktojn aŭ objektojn ni tie povus vidi, ke tio certe pli

interesos virojn – ŝoforojn, ol nin, virinojn. Ĉu ili montros al ni malnovajn aŭ novajn ŝoseojn?

Kredu, ne kredu, karaj legantoj, ni estis ege kontentaj post la fino de la muzea trarigardo. Ja ni vidis fotojn de diversaj pontoj, de ŝoseaj limŝtonoj, de kilometraj, disvojugaj kaj markaj ŝtonoj, ni vidis diversajn biciklojn (ankaŭ infanajn triciklojn) ĝis tiuj grandegaj, sur kiuj ni timus veturi, ankaŭ fiakrojn kaj kaleŝojn kaj multajn interesajn objektojn.

Post la tagmanĝo venis al ni du muzikantoj kaj per klarneto kaj gitaro ludis kaj kantis swingajn melodiojn.

Lokaj esperantistinoj alportis sur ĉiujn tablojn plenajn telerojn da diversaj sukeraĵoj; ĉiuj estis bongustegaj kaj ni vokas al ili "egan dankon"! Post la tradicia tombolo la renkontiĝo finiĝis kaj ni adiaŭis la ceterajn konatojn.

J.Rýznarová

Ankoraŭ 37 ĉeĥaj membroj kaj 15 eksterlandaj membroj ĝis nun forgesis pagi la kotizon por tiu ĉi jaro 2015.

Se Vi volas plu ricevadi nian gazeton, bonvolu pagi tuj.

Antaŭdankon! red.

INFORMILO – monata gazeto por esperantistoj-handikapuloj + suplemento **ANTAŬEN**

Eldonas AEH – Asocio de esperantistoj-handikapuloj

Redaktoroj: J. Kosnar, J. Rýznarová, L. Srbová

Adreso: Svaz zdravotně postižených esperantistů, Na Okrouhlíku 953/21,

530 03 PARDUBICE, CZ tel. **466 611 941** SKYPE : jary_esperanto

e-mail: aeh@esperanto-aeh.eu interreto: www.esperanto-aeh.eu

Bankovní spojení: Poštovní spořitelna, číslo účtu AEH **192150088**, kód banky **0300**

Při platbách vždy uveďte vaše členské číslo (nad vaší adresou) jako variabilní symbol!

Roční předplatné časopisu Informilo = 200,-Kč, příspěvek svazu dobrovolný.

La jarabono de Informilo 15 €. Kodoĉe UEA: aehk-z

La redakcio ne ĉiam havas la saman opinion kiel la aŭtoroj de la artikoloj.